

SISTEMUL DE ASIGURĂRI SOCIALE ALE AVOCAȚILOR. PREZENT ȘI PERSPECTIVE

**Av. Sorin Stănciulescu
Baroul Dolj**

Trebuie știut că gradul înalt de participare la cheltuielile lunare ale avocaților este dat de contribuțiile la asigurările sociale (în principal, contribuția la sistemul de pensii) și nu de contribuțiile profesionale (taxe ce formează bugetul baroului, respectiv bugetul U.N.B.R.) care reprezintă un quantum relativ redus, în raport cu prima categorie de obligații legale ale avocaților, astfel cum sunt prevăzute de art. 44 din Legea nr. 51/1995 republicată.

PROPUNERI DE SOLUȚII privind modificarea actelor normative ce reglementează sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților, dar și a activității în ansamblu a CAA și a filialelor:

1. Realizarea de parteneriate ale CAA, și chiar ale filialelor, cu clinici private pentru servicii medicale pentru avocați.

Pentru o contribuție suplimentară, facultativă, a avocatului, acesta poate beneficia, prin intermediul parteneriatelor încheiate de CAA / Filială cu clinici medicale private, de servicii medicale la clinici private (pe modelul firmelor corporatiste).

În concret, avocatului i se oferă un pachet facultativ de asigurări, în baza unei contribuții facultative plătite.

2. Inițierea unor relații de colaborare a CAA și a filialelor cu casele de asigurări organizate la nivelul profesiilor liberale și cu precădere a profesiei de avocat din Uniunea Europeană, pentru ca în urma schimbului de experiență CAA să poată dezvolta un sistem de pensii și asigurări sociale mai performant. Crearea, în acest sens la nivelul CAA a unui compartiment de relații internaționale, din care să facă parte Președintele CAA și reprezentanți ai filialelor, aleși la Congres.

3. Înființarea unui compartiment intern de investiții la nivelul CAA, care să aibă specialiști acreditați național ce ar urma să facă propuneri fundamentate cu privire la investiția unui procent din fondul CAA în alte forme decât obligațiuni-titluri de stat/imobiliare/depozite bancare.

4. Introducerea **obligativității clientului de a achita un procent din onorariu care să alimenteze fondul pentru alte drepturi de asigurări sociale.** (De exemplu, la un onorariu de 100 lei, clientul să fie obligat să achite 104 lei, din care 4 lei ar reprezenta 4% contribuție pentru celelalte drepturi de asigurări sociale).

5. În temeiul art 8 alin 3 din Statutul CAA în conformitate cu care filialele sistemului care realizează excedent la Fondul destinat altor drepturi de asigurări sociale vor putea derula unele **programe proprii din domeniul asistenței și asigurărilor sociale**, cu respectarea cumulativă a următoarelor condiții: a) Programele să fie avizate de consiliul baroului pe lângă care este organizată filiala și aprobate de către Consiliul de administrație al C.A.A. și Consiliul U.N.B.R.; b) Bugetul anual al programelor să nu depășească 30% din diferența dintre veniturile Fondului de asigurări sociale și toate cheltuielile aferente acestui fond mai puțin cele generate de programele proprii, susținute pe baza art.12 lit.d) din Legea nr.72/2016 se pot derula programe proprii din domeniul asistenței și asigurărilor sociale :

- realizarea unei baze de date juridice, cu acces gratuit pentru membrii filialei;
- un fond de garantare al casei prin care se pot garanta anumite microcredite pe care avocații le-ar putea obține de la bancă, în vederea dezvoltării propriilor structuri / un C.A.R al avocaților / un sistem propriu de creditare al avocaților;
- un bonus pentru grădiniță, pe care îl primesc părinții atunci când au nevoie de supraveghere pentru copii;
- un ajutor pentru handicap, în cazul în care printre membrii familiei există persoane cu dezabilități;
- programe pentru pensionari –câteva bilete la Corpore Sano sau la alte baze de tratament mai apropiate de Dolj. Acordarea facilităților de tratament să se facă în urma unei solicitări și prin programare. CAA ar putea veni în sprijinul filialelor cu un număr de locuri anual la Corpore Sano.

6. Propuneri privind **prezență Filialei Dolj CAA în mediul virtual** :

- Creerea unui site propriu dedicat exclusiv Filialei Dolj CAA, în acest moment Filiala beneficiind de o secțiune pe site-ul Baroului Dolj .

Informații ce trebuie să se regăsească pe site :

- legislație –actualizată și completă;
- publicarea ordinii de zi a ședințelor de consiliu și a hotărârilor adoptate;
- publicarea demersurilor efectuate de filială pentru îmbunătățirea legislației în domeniu și activității specifice atât la nivelul CAA, cât și la nivelul filialei;
- culegerea și prezentarea informațiilor relevante legate de activitatea celorlalte filiale (proceduri de lucru, implementarea regulamentelor, colectarea și administrarea datelor privind contribuțiile la sistem);

- transparență privind hotărârile și activitatea UNBR (în legătură cu sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale) și CAA, inclusiv privind bugetele acestora (acte de fundamentare , situații financiare, evoluții în timp);
- link-uri utile : UNBR, CAA, barouri, filiale, portaluri juridice, instituții conexe;
- contul avocatului –membru al filialei ce va fi accesat individual cu parolă și va furniza fiecărui avocat informații legate de situația contribuțiilor achitate la zi și a fondului administrat în contul contribuțiilor de asigurări sociale. Astfel avocatul își poate genera o simulare de pensie, o simulare de penalități, își poate depune declarațiile online, precum și o secțiune *datorii* prin care avocatul își poate consulta situația datoriilor .

7. Propunere vizând instituirea **Zilei Avocatului Pensionar**, eveniment anual în cadrul căruia beneficiarii sistemului de pensii să aibă un cadru de manifestare al întâlnirii cu avocații în activitate și în mod special cu cei mai tineri, pentru a-și împărtăși unii speranțele de mai bine în profesie, ceilalți experiența acumulată în perioada în care au exercitat profesia de avocat. În acest fel, cred, sper, că se poate oferi o dată în plus conținut ideii de participare la viața de avocat, alta decât cea din fața instanțelor, dar și recunoștință celor care au activat câteva decenii în cadrul Baroului Dolj și care au reprezentat cu devotament profesia.

8. Preocuparea CAA de a prezenta **oferte speciale pentru avocați în vederea beneficiarii de pachete de cazare și tratament la Complexul Balnear al avocaților de la Techirghiol**. Rațiunea înființării acestui resort a fost sub dublu aspect, al unei bune investiții financiare , dar și în interesul direct al avocaților, contributori la sistemul de asigurări sociale. Este inadmisibil ca avocații să nu poată beneficia de acces preferențial la baza de tratament înființată cu fondurile constituite din contribuțiile acestora. Pe site-ul Complexului este publicată o ofertă de preț, aparent în favoarea avocaților, doar că la această dată toți avocații fiind asigurați în cadrul FNUASS, nimeni nu va fi interesat să invoce drepturi izvorâte din calitatea de avocat- membru contributor al CAA, de vreme ce prețurile afișate pentru cei asigurați în sistemul public sunt mai mici.

9. Observații- Regulament pensii

Analiza actuarială privind *rata de finanțare* a sistemului arată ca până în anul 2049 toate filialele cu excepția Filialei București (anul 2051) vor intra în incapacitate de plată.

Diminuarea *ratei de finanțare* de la 75% la 60 %, cât e în prezent, este cauzată de separarea celor două fonduri în anul 2012 și de numărul mic al avocaților intrați în profesie.

Conform Raportului actuarial ar exista două soluții posibile pentru redresarea situației, și anume : creșterea contribuției avocatului la sistem (soluție fără riscuri) sau diverse investiții (soluție cu riscuri).

Numarul de contribuabili activi față de numarul de pensionari nu este un indicator relevant la nivelul filialelor, fiindcă fiecare contribuabil generează pentru viitor propria creanță față de sistem .

O alternativă la soluțiile precizate în Raport, ar fi cea **de modificare a modului de calcul a pensiei**, începând din anul 2012. Respectând destinația celor două fonduri constituite din contribuția avocaților la sistem, baza de calcul corect calculată pentru venitul din pensie reprezintă doar 85% din venitul aferent contribuției plătite și nu de 100% cât este în prezent, deoarece sistemul de pensii încasează doar 85% din contribuție, cu destinația fond de pensii.

La întocmirea Raportului actuarial s-a estimat o durată medie de viață a unui pensionar de 72 ani pentru bărbați și 76 ani pentru femei.

10. În sensul aplicării prevederilor art 11 din Legea 72/2016 și având în vedere quantumul relativ redus al pensiei, chiar și la momentul îndeplinirii simultane a condițiilor legale de pensionare pentru limită de vârstă, pe lângă contribuția obligatorie, avocatul poate achita o contribuție complementară, în quantum de câteva procente, pentru a beneficia de o **pensie suplimentară**, dacă dorește acest lucru, pe modelul pilonului 3 din asigurările sociale din sistemul public de pensii.

Aceasta cheltuială a avocatului pentru contribuție trebuie să fie deductibilă din punct de vedere fiscal și să nu suporte cheltuieli suplimentare față de alte sisteme care oferă produse similare, cum ar fi cele ale societăților de asigurare sau ale băncilor. De asemenea, să nu presupună comisioane sau alte taxe care să afecteze la sfârșit valoarea pensiei.

11. Art. 98 alin 3 din L 72/2016, privind sistemul de pensii și alte asigurări sociale ale avocaților, *Cuquantumul ajutorului de deces se stabilește prin hotărâre a Consiliului U.N.B.R., la propunerea C.A.A., prin raportare la dispozițiile normative din sistemul public ce reglementează aceeași materie, trebuie corelat cu art 97 alin 3, În cazul în care ajutorul de deces, încasat conform altor dispoziții legale, este mai mic decât cel care se acordă în sistemul de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților, se acordă diferența dintre cele două cuantumuluri, în sensul în care dacă raportarea la reglementările privind sistemul public înseamnă, de fapt, plafonarea ajutorului de deces la nivelul stabilit în cadrul acestora, atunci nu vom mai fi niciodată în situația unor cuantumuluri diferite, pentru a fi cazul de se indemniza doar diferența.*

12. Art. 100 din L 72/2016 -Indemnizațiile și ajutoarele de asigurări sociale prevăzute la art. 85 alin. (1)-celelalte drepturi de asigurări sociale-pot fi solicitate, pe bază de acte justificative, **în termen de 6 luni**, calculat de la data la care beneficiarul era în drept să le solicite, trebuie modificat sub aspectul termenului, în sensul ca acesta să fie de un an, deoarece se pot ivi situații obiective care îi împiedică pe cei îndreptățiți la indemnizare să-și solicite drepturile în termenul de doar 6 luni.

13. Art. 23 din L 72/2016-Filialele și avocații sunt obligați să pună la dispoziția comisiei de cenzori și inspectorilor financiari ai sistemului C.A.A. declarațiile fiscale anuale privind impozitul pe venit înregistrate la finanțele publice, precum și **toate celelalte date și documente** privind veniturile în raport cu care se determină contribuția datorată pentru fondurile sistemului de pensii și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților. Legea trebuie să indice expres și limitativ care sunt **toate celelalte date și documente**, pentru a nu lăsa la interpretarea inspectorului de asigurări sociale care sunt acele date și documente, cu atât mai mult cu cât sunt reglementate documentele care sunt emise în activitatea profesională a avocaților cu relevanță în această materie. Răspunderea în această materie poate determina sau implica și răspunderea penală (coabitare), în materie penală, subiectul are dreptul de a refuza furnizarea de informații care să conducă la propria angajare a răspunderii (art. 99 Cod procedură penală).

14. Adoptarea *Regulamentului creanțelor contributive* în contextul preexistenței normelor de procedură (lege și statut) care asigurau deja în condiții optime realizarea drepturilor și obligațiile avocaților în raport cu CAA, dar și în prezența concluziilor Raportului de evaluare actuarială a CAA din decembrie 2016, apare ca fiind cel puțin prematură, dacă nu chiar inadecvată. Pe de altă parte, procedura fiscal este reglementată prin lege organică, de ce procedura asigurărilor sociale ale avocaților ar fi consacrată la nivel de regulament ?

Astfel, prin Raportul de evaluare actuarială s-a observat menținerea unui trend de creștere accelerată a ratei de finanțare a fondului de asigurări la nivel național de la valoarea de 136,15% în anul 2015, la valoarea de 169,88% în 2016, creștere regăsită aproximativ uniform la 90% din filiale. Dolj : de la 103,89 la 112,85.

Cauzele de creștere constau în specializarea fondurilor, dar mai ales în măsura de creștere a cotei de contribuție.

15. Observații- Regulamentul creanțelor contributive.

Unul din argumentele CAA pentru Regulamentul creanțelor contributive este acela că, dacă nu vom gestiona eficient fondul de pensii, statul va încerca să transforme sistemul de pensii al avocaților în sistem public de pensii și că punctul de pensie în sistemul public este mai mic decât în sistemul propriu al avocaților. Inexact !

În prezent **punctul pensie în sistemul propriu de pensii al avocaților este 1.214 lei.**

Punctul de pensie în sistemul public 917,5 lei, din iulie 2017 va fi de 1.000 lei.

Cu un astfel de control (ca cel intuit de Regulament) asupra avocaților nu va mai fi nicio diferență între cele două sisteme.

Soluție posibilă – crearea unui sistem de pensii pe mai multi piloni.

Pilonul unu, cel obligatoriu să aibă o contribuție fixă, stabilită în urma analizei actuariale și un punct de pensie echivalent. Elimină obligația declarării, a controlului , etc.

Pilonul 2, facultativ, să aibă o contribuție procentuală și o pensie calculată în concordanță.

16. Art. 6 alin 1 din Regulamentul creanțelor contributive- Exercițarea dreptului de apreciere.

*Autoritățile din sistemul C.A.A. sunt îndreptățite să aprecieze, în limitele atribuțiilor și competențelor cele revin, **relevanța stărilor de fapt contributive prin utilizarea mijloacelor de probă prevăzute de lege** și să adopte soluția întemeiată pe prevederile legale, precum și pe **constatări complete asupra tuturor împrejurărilor edificatoare în cauză raportat la momentul luării unei decizii.***

Trebuie definiți termenii STĂRI DE FAPT, CONSTATĂRI COMPLETE , ÎMPREJURĂRI EDIFICATOARE, pentru că așa cum sunt folosite încalcă caracterul de previzibilitate și claritate a normei juridice. De altfel, nu ar trebui acordată nicio marjă de apreciere, dincolo de situația rezultată din contabilitatea avocatului, astfel cum aceasta este reflectată din punct de vedere fiscal.

17. Art. 6 alin 4 din Regulamentul creanțelor contributive- Exercițarea dreptului de apreciere.

*Autoritatea competentă din sistemul C.A.A. **își exercită dreptul de apreciere în limitele rezonabilității și echității,** asigurând o proporție justă între scopul urmărit și mijloacele utilizate pentru atingerea acestuia.*

Este un text inutil, dar trădează direcția de a supralegifera în materia atât de delicată a constituirii fondurilor sociale ale avocaților. Nu poți stabili limite fixate prin rezonabilitate și echitate, ci prin atribuții exprese, clare însoțite de sancțiuni pentru încălcarea lor. De altfel, aceasta este perspectiva din care trebuie reglementată competența de control a CAA, prin organele sale specializate, și nu plecând de la premisa greșită că avocatul se află într-o permanentă stare de ascundere a cifrei brute de afaceri astfel încât să afecteze bugetul CAA.

18. Art. 7 alin 3 din Regulamentul creanțelor contributive - Rolul activ și alte reguli de conduită pentru autoritatea competentă din sistemul C.A.A.

Autoritatea competentă din sistemul C.A.A. este îndreptățită să examineze, din oficiu, starea de fapt, să obțină și să utilizeze toate informațiile și documentele necesare pentru determinarea corectă a situației contributive a contribuabilului.

Trebuie precizate și definite termenii *informații și documente*, înlăturându-se sintagma *toate*, deoarece nu poate fi vorba de alte documente decât cele prevăzute de lege și statut.

19. Art. 11 alin 3 din Regulamentul creanțelor contributive - Secretul asupra informațiilor.

Autoritatea competentă din sistemul C.A.A. poate transmite informațiile pe care le deține:

- a) autorităților publice, în scopul îndeplinirii obligațiilor prevăzute de lege;*
- b) autorităților judiciare competente, potrivit legii;*
- c) oricărui solicitant, cu acordul scris al contribuabilului despre care au fost solicitate informații;*
- d) în alte cazuri prevăzute expres de lege.*

Reglementarea este deficitară sub triplu aspect, în sensul în care e necesar a fi identificate care sunt autoritățile publice și în ce cazuri limitative urmează a fi transmise informații din sistem. Apoi, eliminarea posibilității ca un oarecare solicitant (!?) să poată obține astfel de informații, chiar și cu acordul avocatului vizat. Nu în ultimul rând, de indicat care sunt celelalte *cazuri exprese prevăzute de lege*.

20. Art. 39 alin 1 din Regulamentul creanțelor contributive - Prezentarea de înscrisuri.

(1) În vederea stabilirii stării de fapt contributive, contribuabilul are obligația să pună la dispoziție autorităților din sistemului C.A.A. registre, evidențe, documente de afaceri și orice alte înscrisuri. În același scop, autoritățile din sistemului C.A.A. au dreptul să solicite înscrisuri și altor persoane cu care contribuabilul are sau a avut raporturi economice sau juridice, și care sunt relevante pentru stabilirea situației contributive.

Autorul Regulamentului a lăsat, ca în situațiile de mai sus, o marjă inacceptabilă de interpretare și adăugare la lege și statut, având în vedere caracterul general, imprecis al termenilor folosiți. În orice caz, Regulamentul nu are forța juridică de a produce efecte opozabile terților, astfel încât norma e menită mai degrabă să descurajeze avocații decât să dirijeze o adevărată anchetare a celor care, într-un fel sau altul intră în contact profesional cu avocații.

21. Art. 61 din Regulamentul creanțelor contributive - Dreptul autorității competente din sistemul C.A.A. de a stabili baza de calcul prin estimare.

*(1) Autoritățile competente din sistemul C.A.A. au dreptul să stabilească baza de calcul a creanțelor contributive, prin **estimarea rezonabilă, folosind orice probă și mijloc de probă prevăzute de lege**, ori de câte ori nu se pot stabili prin documente financiar-contabile veniturile brute lunare individuale ale contribuabilului.*

(2) Stabilirea prin estimare a bazei de calcul a contribuțiilor se efectuează în situații cum ar fi:

*a) în situația **nedepunerii declarațiilor lunare contributive**;*

b) în situația în care autoritatea competentă din sistemul C.A.A. nu poate determina în mod real veniturile brute lunare individuale deoarece evidențele financiar-contabile sau documentele și informațiile prezentate în cursul operațiunii de control sunt incorecte, incomplete, nu există ori nu sunt puse la dispoziția organelor de control;

*c) **și în alte situații de acest fel.***

În principiu, este același tip de abordare normativă, confuză sub aspectul normei, dar clară în direcția scopului: CAA are dreptul să **ESTIMEZE REZONABIL**, pe baza **ORICĂROR PROBE** prevăzute de lege.

Estimarea rezonabilă trebuie să echivaleze cu nivelul minim de participare la fondul de asigurări până la clarificarea situației avocatului în cauză, deoarece acesta este supus deja penalităților de întârziere, sancțiune necesară și suficientă pentru garantarea finanțării sistemului și pentru asigurarea conduitei de conformare.